Dosarul nr.3-1647/2023
2-23096792-12-3-06072023-1

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

13.06.2024 mun.Chişinău

Judecătoria Chişinău, sediul Centru,
în componenţă:
Preşedintele şedinţei, judecător Liudmila Holeviţcaia,
Grefier Maria Meșter,

examinând în ședință de judecată publică acțiunea în contencios administrativ a reclamantului ***** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova privind contestarea actelor administrative,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanților la proces:

Reclamantul - *****, reprezentat de avocatul Kovali Vladimir împuternicit în baza mandatului avocațial ***** din 24.06.2023, la 06 iulie 2023, a depus în Judecătoria Chişinău, sediul Râșcani cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale prin care a solicitat:

- a anula ca fiind parțial ilegală Decizia CTAS Orhei cu *****din 21.04.2023 în partea neincluderii cu avantaje 1:2 perioada de activitate 1*****;
- a anula ca fiind ilegal răspunsul CNAS cu ***** din 27.06.2023;
- a obliga CNAS, să efectueze stabilirea, calcularea cuantumului pensiei a lui *****, cu achitarea pensiei neachitate în cuantum de 53% din solda lunară, luând-se în considerare Certificatul ***** din 30.03.2023 eliberat de IP Dubăsari;
- a obliga CNAS sa achite în beneficiul reclamantului cheltuielile de judecată suportate;

În argumentarea acțiunii reclamantul a indicat că, a activat în organele afacerilor interne în perioadele 26 noiembrie 2004 - 21 noiembrie 2013; 13 iunie 2014 - 30 martie 2023, fapt probat prin Certificatul ***** din 30.03.2023 eliberat de IP Dubăsari.

Reclamantul cu actele menționate s-a adresat la CTAS Orhei, care a emis Decizia de stabilire a pensie cu vechimea de 25 ani, deși vechimea constituia 26 ani 05 luni. După care s-a adresat cu cerere prealabilă la CNAS și la 27.06.2023 prin răspunsul ***** solicitarea a fost respinsă. Considerând răspunsul și Decizia neîntemeiate și nefondate și pasibile de a fi anulate, solicită instanței satisfacerea cerințelor înainte în acțiune.

Menționează reclamantul că, în perioada *****a activat în calitate de polițist al izolatorului de detenție provizorie al IP Dubăsari. Pentru această perioadă au efect juridic prevederile conținute în pct.8 lit.(c) din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova 78/21.02.94 ”Cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor

militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare".

Conform normelor conținute în legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544/23.06.93.

Invoca reclamantul că, mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabilește în următoarele proporții: a)pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au o vechime în serviciu stabilită la art.13 lit.b) - 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionați pentru limită de vârstă sau din motive de boală - 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art.13 lit.a) - 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume; b) pentru militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au o vechime totală în muncă de cel puțin 25 de ani calendaristici, din care cel puțin 12 ani și 6 luni în serviciu militar sau în serviciu în organele afacerilor interne (art.13 lit.b), c) și d): pentru vechimea totală în muncă de 25 de ani -50 procente și pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 25 de ani - 1 procent din suma respectivă a soldei sau a salariului, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume.

Remarcă reclamantul că, pensia pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile lor se calculează din solda acestora.

Astfel, pensia pentru persoanele menționate se calculează din: salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.

Prin Hotărârea nr.19 din 19.07.2016 Curtea Constituțională din Republica Moldova a apreciat ca pensiile pentru limită de vârstă se acordă pentru munca și serviciile prestate, prin îndeplinirea unor obligațiuni social importante. Prin natura lor social-juridică primară pensiile sunt sursa principală și permanentă de subzistență a pensionarilor.

Având în vedere dispozițiile Constituției (art.47 alin.(2)), cetățenii au dreptul de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile Legii nr.156-XIV.

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr/19 din 19.07.2016, s-a statuat că, (...) Pensiile pentru limită de vârstă se acordă pentru munca și serviciile prestate prin îndeplinirea unor obligații social importante.

De asemenea, Curtea subliniază că, potrivit art.10 alin.(3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, dreptul la pensie este imprescriptibil.

De altfel, în condițiile art.35 alin.(2) din lege în cazul neachitării la timp a pensiei din vina organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia, aceasta se achită fără nici un fel de limite în termen.

În același timp, pot exista situații în care pensia nu se încasează la timp din motive ce nu sunt imputabile organului de asigurări sociale, dar nu depind nici de voința beneficiarului

pensiei, însă legea și în asemenea situații îl sancționează pe titularul pensiei.

Curtea reiterează că dreptul de proprietate nu este unul absolut și poate fi supus nor limitări. În acest context, Curtea reține că o restrângere a drepturilor relative garantate de Constituție trebuie să fie prevăzută de lege, să fie necesară în interesele menţionate la art.54 alin.(2) din Legea fundamentală, să fie proporțională cu situația care a determinat-o și să nu aducă atingere substanței dreptului de proprietate, altfel spus - să servească unui interes public legitim.

Prin urmare, cu referire la interesul public în discuție, punând în balanță interesul statului de a stabili anumite termene de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, și dreptul cetățenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile legii, aceasta fiind, de regulă, sursa lor primară de existență, pe de altă parte, Curtea constată că acesta din urmă prevalează.

Potrivit art.162 din Codul administrativ, procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale.

Indică reclamantul că, dacă autoritatea publică nu soluționează petiția în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă.

Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual.

În conformitate cu art.189 alin.(1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Astfel, o acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci cînd autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

În ședințele de judecată, reclamantul *****, nu s-a prezentat, fiiind citat legal; reprezentantul reclamantului, avocatul Kovali Vladimir, împuternicit în baza mandatului avocațial ***** din 24.06.2023, a susținut acțiunea în sensul formulat, reiterându-și argumentele expuse în scris.

Pârâtul - Casa Națională de Asigurări Sociale, nu a recunoscut acțiunea reclamantului ***** și a solicitat respingerea acesteia ca fiind neîntemeiată.

În argumentarea poziției sale procesuale, prin referința prezentată instanțe, pârâtul a invocat: potrivit dosarului de pensionare, reclamantul la data de 03.04.2023 a depus cerere de stabilire a pensei pentru vechimea în muncă la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei, în conformitate cu Legea nr.1544/1993 asigurării cu pensii a milita a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne cadrul Inspectoratului General de Carabinieri.

În urma examinării cererii și a actelor anexate, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei a emis Decizia *****din 21.04.2023, prin care a fost acordată pensia pentru vechime în muncă, începând cu data de 31.03.2023, în cuantum de 50% din suma soldei.

Nefiind de acord cu soluția Casei Teritoriale de Asigurări Sociale reclamantul la data de 16.06.2023 a contestat decizia menționată cu cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale.

La data de 27.06.2023 prin răspunsul *****, Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea prealabilă înaintată ca fiind neîntemeiată.

Astfel, Casa Națională de Asigurări Sociale urmare a studierii cererii de chemare în judecată, consideră admisibilă acțiunea înaintată, or, conform materialelor cauzei, reclamantul a respectat procedura administrativă, cât și procedura prealabilă prevăzută de Codul administrativ.

Prin cererea de chemare în judecată, reclamantul solicită: - anularea Deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei *****din 21.04.2023 și a răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale ***** din 27.06.2023; - obligarea Casei Națională de Asigurări Sociale de a efectua stabilirea și calcularea cuantumului pensei cu achitarea pensei neachitate în cuantum de 53% din solda lunară, luând în din solda lunară, luând în considerare Certificatul ***** din 30.03.2023 eliberat de Inspectoratul de Poliție Dubăsari; - obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să achite în beneficiul reclamantului cheltuielile de judecată suportate.

Prin urmare, CNAS consideră cererea de chemare în judecată ca fiind nemotivată și solicită instanței de judecată respingerea acesteia ca fiind neîntemeiată.

În primul rând menționează despre faptul că, obiectul litigiului dintre părți ține de anularea actului administrativ individual - Decizia *****din 21.04.2023, emis de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei și emiterea unei noi decizii privind stabilirea pensei pentru vechimea în muncă conform actelor prezentate.

Astfel, Casa Națională de Asigurări Sociale consideră actul administrativ emis în privința reclamantului ca fiind unul întemeiat și nu există motive de drept în vederea anulării totale sau parțiale a acestuia din următoarele considerente.

Comunică instanței de judecată că norma legislativă aplicabilă la caz este Legea nr.1544/1993, cât și actele normative emise în vederea executării și punerii în aplicare a legii respective. În acest sens invocă Hotărârea Guvernului nr.78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizaților militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrul National Anticorupție și sistemul penitenciar.

Indică partea pârâtă că, conform deciziei *****din 21.04.2023 emisă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei, reclamantul începând cu data de 31.03.2023, este beneficiar de pensie pentru vechimea în muncă, calculată în cuantum de 50% din suma soldei și o vechime totală în muncă de 25 ani 00 luni 25 zile.

Menționează că, vechimea în serviciu pentru stabilirea pensei în conformitate cu prevederile Legii nr.15444/1993 se atestă prin acte confirmative eliberate de organele abilitate, în cazul din speță angajatorul reclamantului, Inspectoratul de Poliție Dubăsari.

Menționează despre faptul că, la cererea de stabilire a pensiei, reclamantul a prezentat un șir de acte confirmative, inclusiv Certificatul ***** din 30.03.2023, ce reflectă vechimea în muncă a reclamantului pentru stabilirea pensiei de 26 ani și 16 zile.

Conform art.49 alin.(3) din Legea nr.1544/1993, organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda câștigul, eliberat de organele abilitate.

În urma verificării corectitudinii calculării vechimii în muncă a reclamantului, reflectate în certificatul menționat, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei a constatat că, Inspectoratul de Poliție Dubăsari, eronat a calculat vechimea în muncă cu înlesniri de două luni vechimea în muncă pentru o lună de serviciu pentru perioada activității în cadrul Izolatorului de detenție provizorie: 19.06.2012 - 21.11 .2013.

Potrivit prevederilor pct.8) lit.d) din HG nr.78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului National Anticorupție și sistemul penitenciar, persoanelor care cad sub incidența normei date se acordă următoarele înlesniri: d) două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu în instituții

penitenciare de tip închis, izolatoare de urmărire penală , casele de arest și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran.

În altă ordine de idei, conchide că vechimea în muncă în cadrul altor instituții decât cele menționate în prezenta normă nu poate fi calculată cu înlesniri de (2:1), respectiv, perioadele de activitate a reclamantului în cadrul Izolatorului de detenție provizorie, nicidecum nu poate fi atribuite sau recunoscute ca vechimea în muncă cu înlesniri conform pct.8 lit.d) din Hotărârea Guvernului nr.78/1994.

Astfel, cât privește cerințele reclamantului de calculare a soldei pentru stabilirea pensei, sporul pentru orele de noapte, Casa Națională de Asigurări Sociale comunică că potrivit art.44 alin(2)al Legii nr.1544/1993 și pct.1-4 din Hotărârea Guvernului nr.78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă ,stabilire și plată a pensiilor indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofițeri și subofițeri al Poliției de Frontieră, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrație penitenciare, cuantumul pensei se calculează din salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechimea în muncă, primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți sporuri și suplimente, primite în ultimul an de serviciu, cu excepţia plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.

La calcularea cuantumului pensiei, se include media lunară a recompenselor, plăților sporurilor și suplimentelor, care conform legislație în vigoare sunt acordate permanent.

Evidențiază faptul că, sumele plătite pentru concediile de odihnă anuale suplimentare, indemnizațiile pentru incapacitatea temporară de muncă, sumele pentru ore suplimentare, inclusiv premiile nu se iau în calculul pensiilor, deoarece nu se încadrează în plățile cu caracter permanent.

Consideră că, reclamantul a interpretat eronat sintagma din Hotărârea Guvernului nr.78/1994 “în media lunară a recompenselor, plăților, sporurilor și suplimentelor se includ recompensele, plățile, sporurile și suplimentele care, conform legislației în vigoare sunt acordate permanent ori, remunerarea suplimentară pentru orele de noapte nu este acordată permanent.

Remarcă faptul că, odată cu intrarea în vigoare la data 01.12.2018 a Legii *****70/2018 privind sistemul unitar de salarizare, au fost abrogate actele normative cu privire la salarizarea în sectorul bugetar și a militarilor, efectivului de trupă și corpului de comandă angajați în serviciului organelor apărării naționale, securității statului și ordinii publice.

Respectiv, Legea *****70/2018 prevede un sistem nou de stabilire a salariului, precum și alte noțiuni privind componentele salariului lunar și plățile suplimentare decât cele reglementate în Legea nr.1544/1993 și Hotărârea Guvernului nr.78/1994.

Menționează că, potrivit art.10 alin.(1) și (2) al Legii *****70/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar (în vigoare din 01.12.2019): (1) Salariul lunar al personalului din unitățile bugetare pentru activitatea desfășurată pe durata normală a timpului de lucru stabilită de lege este constituit din: a) partea fixă, compusă din:- salariul de bază; -sporul lunar pentru gradul profesional;- sporul lunar pentru deținerea titlului științific și/sau științific-didactic; - sporul lunar pentru deținerea titlului onorific; b) partea variabilă, care cuprinde: sporul pentru performanță; sporuri cu caracter specific.

Suplimentar la cele menționate la alin.(1), personalul unităților bugetare beneficiază, după caz, de: sporul de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile; sporuri pentru munca suplimentară, pentru munca de noapte și/sau pentru munca prestată în zilele de sărbătoare

nelucrătoare și/sau în zilele de repaus; supliment pentru participare în proiecte de dezvoltare în domeniul de competență în cadrul unității bugetare în care este angajat; premii unice; premiu anual.

Accentuează că, la setul de acte (cererea privind stabilirea pensiei) a fost anexat, inclusiv certificatul *****privind solda bănească eliberat de Inspectoratul de Poliție Dubăsari, în temeiul acestuia s-a efectuat calcularea cuantumului pensei pentru vechimea în muncă a reclamantului.

Astfel menționează că, în solda pentru stabilirea pensiei au fost incluse sumele reflectate în certificatul enumerat supra, cu excepția sumelor pentru ore de noapte și sumele pentru spor de risc, or, sumele date nu se iau în calculul cuantumului pensiei, deoarece nu se încadrează în plăți cu caracter permanent.

În drept, reieșind din cele menționate, precum și în baza art.224 alin.(1) lit.f) Cod administrativ, solicită respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În ședințele de judecată, reprezentantul pârâtului, Viorica Rotaru, împuternicită în baza procurii *****din 22.11.2023 a solicitat respingerea acțiunii, reiterându-și argumentele expuse în scris, în referința prezentată instanței

Aprecierea instanței:

Examinând acțiunea depusă, ascultând explicațiile reprezentantului reclamantului și reprezentantului pârâtului, studiind probele administrate în ansamblul şi interconexiunea lor, normele legii aplicabile, instanța de judecată a ajuns la concluzia că, acțiunea în contencios administrativ a reclamantului ***** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova privind anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil este întemeiată şi pasibilă de admis, din următoarele considerente.

Conform art.189 alin.(1) Cod administrativ al RM, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

În conformitate cu art.17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Noţiunea de „act administrativ" este reglementată în legislația națională, cât şi în Rezoluţia (77)31 Cu privire la protecţia individului faţă de actele autorităţilor administrative, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997, statuează că, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voinţă, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorităţi publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorităţii publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertăţile sau interesele persoanelor fizice sau juridice şi care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcţii judiciare.

Conform art.206 Cod administrativ, (1) O acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare); b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare); c) impunerea la acţiune, la tolerare a acţiunii sau la inacţiune (acţiune în realizare); d) constatarea existenţei sau inexistenţei unui raport juridic ori nulităţii unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acţiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acţiune de control normativ). (2) Acţiunea în constatare

prezumă existenţa unui interes îndreptăţit pentru constatarea solicitată. Acţiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul îşi poate sau şi-ar putea revendica drepturile printr-o altă acţiune prevăzută la alin.(1), cu excepţia situaţiei cînd se urmăreşte constatarea nulităţii unui act administrativ individual sau normativ.

Conform art.208 Cod administrativ, (1) în cazurile prevăzute de lege, pînă la înaintarea acţiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

Potrivit art.209 Cod administrativ, (1) Acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art.165 alin.(1) referitoare la nesoluţionarea în termen se aplică corespunzător. (2) Dacă informaţia cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conţine în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acţiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă. (3) Pentru acţiunea în realizare, acţiunea în constatare şi acţiunea de control normativ nu există termen de înaintare a acţiunii în contencios administrativ.

În speță, reclamantul ***** s-a adresat către CTAS Orhei cu cerere privind stabilirea pensiei.

Prin decizia CTAS Orhei *****din 21.04.2023, cererea reclamantului ***** privind stabilirea pensiei a fost admisă parțial, nefiind inclusă perioada de activitate în cadrul izolatorului de detenție provizorie al IP Orhei: 1*****, în calculul vechimii cu avantaje.

La 15.06.2023, ***** s-a adresat la CNAS cu cerere prealabilă privind anularea parțială a Deciziei CTAS Orhei *****din 10.04.2023.

Prin decizia adoptată în procedura prealabilă ***** din 27.06.2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a repins cererea prealabilă.

Analizând circumstanțele speței în coraport cu normele legale precitate, instanța de judecată, constată că reclamantul a respectat procedura prealabilă, și-a realizat dreptului său la acțiune în interiorul termenului prevăzut de lege, respectiv, temei de declarare a acțiunii ca fiind inadmisibilă pe motive de tardivitate sau nerespectare a procedurii prealabile, nu există. În astfel de circumstanțe, fiind respectată procedura și termenul de depunere a acțiunii în contencios administrativ și acțiunea în contencios administrativ a reclamantului ***** vs CNAS fiind admisiblă, instanța judecătorească va soluționa fondul cauzei.

Controlul judecătoresc al legalității actelor administrative, presupune apărarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, împotriva abuzurilor administrației publice, în condițiile legii contenciosului administrativ. Acest control se înfăptuiește de către instanțele de judecată în condițiile legii privind organizarea judecătorească. Întru elucidarea subiectului privind realizarea controlului judecătoresc se impune conceptul competenței, în baza căruia se realizează respectivul control. Pornind de la scopul primordial al instituției contenciosului administrativ care este prestabilit de legiuitor și care presupune contracararea abuzurilor şi exceselor de putere ale autorităţilor publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activităţii autorităţilor publice, asigurarea ordinii de drept.

Și reieșind din dreptul subiectiv al subiectului afectat, care la fel a fost predeterminat de legiuitorul și care a fost formulat astfel - orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin

nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanţei de contencios administrativ competente pentru a obţine anularea actului, recunoaşterea dreptului pretins şi repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Obiect al examinării prezentei cauze în instanța de contencios administrativ îl constituie verificarea legalității actului administrativ individual defavorabil – decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei *****din 07.04.2023 și decizia adoptată în procedura prealabilă – decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale ***** din 27.06.2023, prin care s-a respins cererea prealabilă și cerința de obligare a Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită un act administrativ individual favorabil, prin care să stabilească și să achite lui ***** pensia pentru vechime în muncă, conform certificatului ***** din 30.03.2023, emis de Inspectoratul de Poliție Dubăsari, care confirmă vechimea totală în serviciu, cu înlesniri de 26 ani 05 luni 16 zile.

Starea de fapt stabilită pe parcursul examinării cauzei denotă următoarele.

Potrivit extrasului din ordinul********** din 28.03.2023, s-a dispus încetarea raportului de serviciu al funcționarului public cu statut special, reclamantul *****(f.6 din dosarul administrativ).

Conform certificatului ***** din 30.03.2023, eliberat reclamantului *****, vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei, la data încetării raportului de serviciu - 30.03.2023, constituie 26 ani 05 luni și 16 zile (f.8 din dosarul administrativ).

În legătură cu încetarea raportului de muncă ce permite dreptul la pensie, în conformitate cu extrasul din ordin***** din 28.03.2023, reclamantul *****, la 03.04.2023, a depus o cerere pentru stabilirea pensiei pentru vechimea în serviciu (f.2 din dosarul administrativ).

Potrivit certificatului ***** din 30.03.2023, eliberat de Inspectoratul de Poliție Dubăsari al IGP MAI, se confirmă că, vechimea în muncă a domnului ***** cu înlesniri, constituie în total 26 ani 05 luni 16 zile.

Urmare a depunerii cererii de către reclamatul *****, la 21.04.2023(f.2 din dosarul administrativ), a fost emisă decizia CTAS Orhei *****din 21.04.2023, prin care cererea reclamantului a fost admisă parțial; în partea respingerii invocându-se ca temei faptul că, perioadele de activitate în cadrul subdiviziunilor al izolatorului detenție provizorie nu pot fi raportate la prevederile pct.8 lit.d) al Hotărîrii Guvernului nr.78/1994.

Astfel, la 15.06.2023, ***** s-a adresat la CNAS cu cerere prealabilă privind anularea Deciziei CTAS Orhei *****din 10.04.2023, în partea respinsă și emiterea unui act favorabil prinn care cererea să fie admisă integral.

Conform deciziei adoptate în procedura prealabilă ***** din 27.06.2023, CNAS a respins cererea prealabilă, considerând-o neântemeiată.

Potrivit art.47 din Constituția Republicii Moldova, (1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare. (2) Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: şomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrîneţe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă, în urma unor împrejurări independente de voinţa lor.

În temeiul art.323 Codul muncii, (1) Salariaţilor care au încheiat un contract individual de muncă cu unităţile militare, instituţiile sau organizaţiile Forţelor Armate ori cu cele ale autorităţilor publice în care legea prevede îndeplinirea serviciului militar sau special, precum şi persoanelor care execută serviciul civil, li se aplică legislaţia muncii, cu particularităţile prevăzute de actele normative în vigoare. (2) În conformitate cu sarcinile unităţilor militare, instituţiilor şi organizaţiilor menţionate la alin.(1), pentru salariaţii acestora se stabilesc

condiţii distincte de salarizare, înlesniri şi avantaje suplimentare.

În conformitate cu art.18 lit.c) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544-XII din 23.06.1993, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art.13 lit.a) militarilor care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, al cărui mod este stabilit de Guvern, se ia în calcul: c)timpul de îndeplinire a serviciului în condiţii deosebite – în condiţiile avantajoase respective, inclusiv în condiţiile stabilite de legislaţie pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Potrivit art.17 din Legea cu privire la sistemul administraţiei penitenciare nr.300 din 21.12.2017, (1) Personalul din cadrul sistemului administraţiei penitenciare este constituit din funcţionari publici cu statut special şi personal contractual. (2) Statutul funcţionarului public cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare este reglementat de prezenta lege şi este conferit datorită naturii atribuţiilor de serviciu, care implică îndatoriri şi riscuri specifice. Raporturile de serviciu ale funcţionarului public cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare (în continuare – funcţionar public cu statut special) cad sub incidenţa Codului muncii în măsura în care raporturile respective nu sînt reglementate de prezenta lege. (3) În realizarea atribuţiilor de serviciu, funcţionarul public cu statut special este învestit cu exercitarea prerogativelor de putere publică în limita competenţelor stabilite prin lege. În executarea misiunilor de pază, escortare şi supraveghere a persoanelor private de libertate, precum şi în alte situaţii temeinic justificate, funcţionarul public cu statut special poate folosi, în condiţiile legii, tehnica, mijloacele speciale şi armamentul din dotare. Autoritatea funcţiei nu poate fi exercitată în interes personal. (4) Personalului contractual din cadrul sistemului administraţiei penitenciare care nu are statut de funcţionar public cu statut special, angajat în baza contractului individual de muncă, i se aplică legislaţia muncii. (5) Atribuţiile şi competenţele personalului din cadrul sistemului administraţiei penitenciare sînt stabilite de prezenta lege, alte acte normative care reglementează activitatea sistemului administraţiei penitenciare şi fişa postului. (6) În temeiul caracterului specific al sarcinilor îndeplinite, care depăşesc limita raporturilor obişnuite de muncă, funcţionarului public cu statut special îi sînt acordate privilegii, garanţii şi compensaţii în conformitate cu prezenta lege şi alte acte normative.

Potrivit art.8 lit.d) din Hotărîrea Guvernului nr.78 din 21.02.1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofiţeri şi subofiţeri ai Poliţiei de Frontieră, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi a funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare, se acordă următoarele înlesniri: două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu. În instituţii penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală, casele de arest şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici, precum şi la lucrări de subteran.

Potrivit Avizului Consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la modul

de aplicare a pct.8 lit.d) din Hotărîrea Guvernului nr.78 din 21.02.1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilirea şi plata pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei şi a sistemului penitenciar din 29 septembrie 2014, ”(...) penitenciarele de tip închis, izolatoarele de urmărire penală(izolatoare de detenţie provizorie) şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici sunt entităţile care cad sub incidenţa reglementărilor de la pct.8 al Hotărîrii Guvernului nr.78 din 21.02.1994. Din esenţa normelor de drept enunţate rezultă că pentru calcularea vechimii în munca cu înlesnirile solicitate este necesar ca persoana să întrunească două condiţii, şi anume: instituţia în care persoana execută serviciul să fie o subdiviziune indicată în pct.8 a Hotărîrii Guvernului nr.78 din 21.02.1994 şi să-şi exercite serviciul nemijlocit în închisori, izolatoare de urmărire penală (izolatoare de detenţie provizorie) şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici (...). Astfel, este cert faptul că colaboratorii care efectuează serviciului de pază, escortare şi deţinere a persoanelor reţinute şi arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenţie provizorie), în prezent au dreptul la calcularea vechimii în muncă cu avantaje, calculându-se 2 luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu în ordinea prevăzută de pct.8 lit.d) din Hotărîrea Guvernului nr.78 din 21.02.1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilirea şi plata pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Crimelor economice şi Corupţiei şi a sistemului penitenciar.

Potrivit art.53 din Legea nr.300/21.12.2017 cu privire la sistemul administraţiei penitenciare, stabilește că la stabilirea pensiei, funcţionarilor publici cu statut special li se calculează vechimea în serviciu ţinîndu-se cont de următoarele înlesniri: a) o zi de serviciu în instituţiile penitenciare de tip închis, în casele de arest şi în instituţiile penitenciare destinate deţinerii şi tratării bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici, precum şi la lucrări în subteran, se consideră ca 2 zile de vechime în serviciu; b) 2 zile de serviciu în instituţiile penitenciare, altele decît cele indicate la lit.a), în Administraţia Naţională a Penitenciarelor, precum şi în subdiviziunile acesteia care desfăşoară nemijlocit activităţi de punere în executare a privaţiunii de libertate, se consideră ca 3 zile de vechime în serviciu.

Conform art.13 lit.a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544-XII din 23.06.1993, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au: a) militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puţin 20 de ani şi 6 luni.

Potrivit art.14 lit.a) din Legea nr.1544-XII din 23.06.1993, mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabileşte în următoarele proporţii: a) pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi pentru funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au o vechime în serviciu stabilită la art.13 lit.a) – 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionaţi pentru limită de vîrstă sau din motive de boală – 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art.13 lit.a) – 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste

sume.

În conformitate cu art.44 din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, (1) Pensia pentru militarii care au satisfăcut serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi pentru funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri şi pentru familiile lor se calculează din solda acestora. (2) Pensia pentru persoanele menţionate se calculează din: salariul funcţiei, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum şi din media lunară a altor recompense, plăţi, sporuri şi suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepţia plăţilor compensatorii şi a indemnizaţiei băneşti unice în mărimea sumei mijloacelor băneşti de întreţinere pe un an.

Nu pot fi reținute de către instanța judecătorească argumentele părții pârâte, expuse atât în actului administrativ individual defavorabil, cât și în decizia adoptată în procedura prealabilă referitoare la faptul că nu sunt aplicabile prevederile HG nr.78 din 21.02.1994, „*... perioadele de activitate în cadrul subdiviziunilor al izolatorului de detenție provizorie, nu pot fi raportate la prevederile pct.8 lit.d) al Hotărîrii Guvernului nr.78/1994...",* or, condiția esențială în sensul pct.8 lit.d) din Hotărîrea Guvernului nr.78 din 21.02.1994, este ca instituția în care persoana își exercită serviciul să asigure paza, escortarea și deținerea persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de urmărire penală(de detenție provizorie).

Inspectoratul de Poliție Dubăsari, prin certificatul din 30.03.2023, confirmă că reclamantul ***** a activat în cadrul CPR Orhei(izolatorul de detenție provizorie), calculându-i-se cu înlesniri 1:2, perioada de la 1*****, în total 02 ani, 10 luni, 04 zile.

În acest context, argumentele autorității publice pârâte sunt apreciate critic de către instanța de judecată, or, este evident că reclamantul întrunește condițiile legale pentru stabilirea pensiei, iar autoritatea publică pârâtă nu a invocat argumente serioase care ar justifica refuzul Statului în valorificarea acestui drept, care pentru a fi compatibil cu drepturile fundamentale protejate de lege, urmează a fi proporţional, adică să fie „prevăzut de lege", să urmărească unul sau mai multe "scopuri legitime" şi să fie „necesar într-o societate democratică".

În acest context, instanța de judecată reține ca fiind relevantă hotărîrea Curții Constituționale nr.19 din 19.07.2016, care a statuat că, „[...] Pensiile pentru limită de vârstă se acordă pentru munca şi serviciile prestate, prin îndeplinirea unor obligaţiuni social importante. **Prin natura lor social-juridică primară pensiile sunt sursa principală şi permanentă de subzistenţă a pensionarilor**. Având în vedere dispoziţiile Constituţiei (art.47 alin.(2)), **cetăţenii au dreptul de a primi integral pe parcursul întregii vieţi pensia stabilită în condiţiile Legii nr.156-XIV.**

61. De asemenea, Curtea subliniază că, potrivit art.10 alin.(3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, **dreptul la pensie este imprescriptibil.**

(...)

65. De altfel, în condiţiile art. 35 alin. (2) din lege în cazul neachitării la timp a pensiei *din vina organului de asigurări sociale* care stabileşte sau plăteşte pensia, aceasta se achită fără nici un fel de limite în termen.

66. În acelaşi timp, pot exista situații în care pensia nu se încasează la timp din motive ce nu sunt imputabile organului de asigurări sociale, dar nu depind nici de voința beneficiarului pensiei, **însă legea şi în asemenea situații îl sancționează pe titularul pensiei**.

(...)
68. Curtea reiterează că dreptul de proprietate nu este unul absolut și poate fi supus unor limitări. În acest context, Curtea reține că o restrângere a drepturilor relative garantate de Constituție trebuie să fie prevăzută de lege, să fie necesară în interesele menționate la art. 54 alin. (2) din Legea fundamentală, să fie proporțională cu situația care a determinat-o și să nu aducă atingere substanţei dreptului de proprietate, altfel spus - să servească unui **interes public legitim**.
(...)
72. Prin urmare, cu referire la interesul public în discuție, punând în balanță interesul statului de a stabili anumite termene de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, și dreptul cetățenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieţi pensia stabilită în condiţiile legii, aceasta fiind, de regulă, **sursa lor primară de existență**, pe de altă parte, Curtea constată că acesta din urmă prevalează."

Conform art.224 alin.(1) lit.b) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată, în baza unei acţiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă şi obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenţiei reclamantului de emitere a actului este întemeiată.

Rezumând cele relatate și având în vedere că autoritatea pârâtă prin actele administrative emise, contestate de reclamant, nu a aplicat corect legea, restricționând nejustificat reclamantul în dreptul acestuia la calcularea pensiei pentru vechimea în muncă cu avantaje, prevăzut de art.53 din Legea nr.300/21.12.2017, coroborat cu prevederile pct.8 lit.d) din Hotărârea Guvernului nr.78 din 21.02.1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilirea şi plata pensiilor şi indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Crimelor economice şi Corupţiei şi a sistemului penitenciar, acestea sunt pasibile de anulat, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova să emită un act administrativ individual favorabil, prin care să stabilească și să achite pensia reclamantului *****, cu includerea perioadelor de activitate: 1*****, cu înlesniri, în baza certificatului ***** din 30.03.2023, emis de Inspectoratul de Poliție Dubăsari al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, prin care se confirmă vechimea în muncă a domnului ***** de 26 ani, 05 luni, 16 zile.

Potrivit art.195 din Codul administrativ, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169-171.

În conformitate cu art.96 alin.(1) și (1^1) din Codul procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Astfel, instanța denotă că, reclamanta ***** a fost reprezentată pe parcursul examinării cauzei în instanța de judecată de avocatul Kovali Vladimir, în baza mandatului avocațial atașat la dosar și drept cheltuieli de asistență juridică reclamantul a solicitat încasarea sumei de 6000 lei.

Conform recomandării, privind cuantumul onorariilor avocaților şi compensarea de către instanţele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată de către Consiliul Uniunii avocaților din Republica Moldova, prin Decizia ***** din 30.03.2012, pornind de la practica CEDO, care prevede că cheltuielile pentru asistența juridică şi onorariul avocatului trebuie să fie

necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime, să țină cont de complexitatea cauzei; dificultatea problemelor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei, timpul şi munca depusă de avocat, aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența.

La stabilirea cuantumului privind cheltuielile de asistență juridică instanța de judecată reține că, la materialele cauzei a fost prezentat bonul de plată seria *****din 24.02.2024, prin care se confirmă achitarea sumei de 6000 lei, cu tilu de asistență juridică, suma care este apreciată de către instanța de judecată ca fiid reală, necesară și rezonabilă.

Conform prevederilor art.art.224 alin.(1) lit.b), 232 din Codul administrativ al Republicii Moldova; art.art.90, 94, 96, 236-241 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, instanța de judecată,

H O T Ă R Ă Ş T E:

Acțiunea în contencios administrativ a reclamantului *****împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova privind contestarea actelor administrative, se admite.

Se anulează în parte actul administrativ individual defavorabil – decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei *****din 07.04.2023, în partea neincluderii perioadei de activitate cu avantaje; se anulează în tot decizia adoptată în procedura prealabilă – decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale ***** din 27.06.2023 și se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil privind includerea în cuantumul pensiei reclamantului ***** a perioadei 1*****, cu înlesniri, în baza certificatului ***** din 30.03.2023, emis de Inspectoratul de Poliție Dubăsari al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

Se încasează de la Casa Națională de Asigurări Sociale în folosul lui *****suma de 6000(șase) mii lei cu titlu de asistență juridică.

Hotărârea cu drept de apel la Curtea de Apel Chişinău în termen de 30 zile de la pronunţarea dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chişinău, sediul Centru (adresa: mun.Chișinău, bd.Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.162).

Judecător Liudmila Holeviţcaia